

Ağustosta Tatil

Cesare
Pavese

CESARE PAVESE
AĞUSTOSTA
TATİL

Can Modern

Ağustosta Tatil, Cesare Pavese

İtalyanca aslından çeviren: Eren Cendey

Feria d'agosto

© 1999, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 1999

3. basım: Mayıs 2021, İstanbul

Bu kitabın 3. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Dizi tasarımı ve sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak uygulama: Bilal Sarıteke / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Türkmenler Matbaacılık Reklam San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. No: 16-18

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 43087

ISBN 978-975-07-5128-8

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750751288

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

CESARE PAVESE
AĞUSTOSTA
TATİL

ÖYKÜ

İtalyanca aslından çeviren

Eren Cendey

Cesare Pavese'nin Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Tepedeki Ev, 1995

Yoldaş, 1996

Leuko ile Söyleşiler, 1996

Ay ve Şenlik Ateşleri, 1997

Senin Köylerin, 1998

Güzel Yaz, 1998

Yalnız Kadınlar Arasında, 1998

Tepelerdeki Şeytan, 2000

Yaşama Uğraşı / Günlükler (1935-1950), 2000

CESARE PAVESE, 9 Eylül 1908'de Torino yakınlarında, Santo Stefano Belbo köyünde doğdu. Ailesiyle birlikte yaz aylarını bu köydeki çiftliklerinde geçirdiği için bu köy ve çevresindeki kırlar, tepeler Cesare Pavese'nin ilk şiirlerine ve olgunluk döneminin en başarılı romanı olan *Ay ve Şenlik Ateşleri*'ne esin kaynağı oldu. Pavese, Torino Üniversitesi'nde edebiyat okudu. İngiliz ve Amerikan edebiyatıyla yakından ilgilendi. 1933 yılında kurulan Einaudi Yayınevi'nde görev aldı, faşizm karşıtı çalışmaları yüzünden 1935'te tutuklandı, bir yıl hapis yattı. 1950 yılında yazarlık hayatının doruğuna ulaştı, ama özel hayatında yalnız ve bunalımlıydı. 1950 yılında, *Tepelerdeki Şeytan, Yalnız Kadınlar Arasında* ve *Güzel Yaz*'ın bir arada yayımlandığı kitabı *Güzel Yaz*'a verilen Strega Ödülü'nü aldıktan sonra Torino'da bütün özel kâğıtlarını yok etti ve bir otel odasında uyku hapı alarak yaşamına son verdi.

EREN CENDEY, İtalyan Lisesi ve İÜ Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü mezunudur. Italo Calvino'dan *Bütün Kozmokokmik Öyküler, Karga Sana Kaldı*; Cesare Pavese'den *Güzel Yaz, Ağustosta Tatil, Tepedeki Ev*; Valerio Massimo Manfredi'den *Büyük İskender*; Niccolo Ammaniti'den *Korkmuyorum*; Roberto Calasso'dan *Ka*; Isabel Allende'den *Aşkta ve Gölgeden, Eva Luna Anlatıyor*; Ermanno Cavazzoni'den *Budalalar Takvimi*; Marlo Morgan'dan *Bir Çift Yürek*; Dino Buzzati'den *Colombre* adlı kitapları; Susanna Tamaro'nun pek çok eserini ve Geronimo Stilton dizisini Türkçeye çevirmiştir.

İçindekiler

DENİZ

Ad	13
Ağustos Sonu	17
Mısır Tarlası	21
Langa	25
Eski Meslek	29
Uykusuzluk	33
Keşif	37
Meşin Ceket	51
İlk Aşk	63
Deniz	89

KENT

Ölümler Çayırı	115
Kampta Görülen Rüyalar	119
Kesin Bir Durum	123
Yeniden Uyanış	127
Zaman	131
Tatil Havuzu	135
Yaz	139

Heves	143
Kent	155
Evler	169
Şenlikler	179
ÜZÜM BAĞI	
Mitoloji, Simge ve Ötekilere Dair	193
Şükran Duygusu	201
Ergenlik	207
Bağ	213
Meslek Hastalığı	217
Çıplaklık	221
Irmağın Sözleri	231
Gizli Öykü	239

DENİZ

AD

O günlerde arkadaşlarım kimlerdi, anımsamıyorum. Köyün evlerinden birinde, yanılmıyorsam karşımızdaki evde iki gariban çocuk vardı ve sanırım kardeştiler. Biri, herkesin Pale diye çağırdığı Pasquale idi, ama hangisinin adı buydu, onu da çıkartamıyorum şimdi. Her neyse, sağda solda tanıdığım pek çok çocuk vardı.

Bu Pale'ye –at suratlı bir oğlandı– babası kötek attı mı evden kaçar ve iki-üç gün ortalıkta görünmezdi; yeniden ortaya çıktığında babası kayışını çoktan eline almış olurdu ve onu yeniden eşek sudan gelene kadar döver, o da bir kez daha kaçardı. Annesi kırlara, ırmağın kenarındaki ormanlara, vadinin bitimine bakan pencereye çıkar, avaz avaz lanetler okuyarak oğlunu çağırırdı. Bazı sabahlar, o kadının pencereden, kendine özgü lehçesiyle bağırması, yakınmasıyla uyanırdım. Gerçi yaşlı kadınların pek çoğu çocuklarını böyle çağırırlardı, ama herkesi sindiren ve belli saatlerde avcılarının tüfek sesleri gibi yankılanan o öfkeli ses, sadece Pale'yi arardı. Zaman zaman yiğitlik taslamak ya da eğlenmek için bizim de onun adını haykırdığımız olurdu. Sanırım, Pale bile kendi adını haykırmaktan hoşlanırdı.

Sıcak saatlerde ırmağı ve sazlığı aşır karşı tepenin çorak yamacına tırmandığımız o gün, Pale ve ben yalnız

mydık, pek bilmiyorum. Arkadaşımın kızıl saçlarını ve dişlerini çok iyi anımsıyorum, çünkü ona kurak topraklarda yaşayan, dişleri ve bakır rengi tüyleri onunkilere benzeyen aslanları anlatıyordum. O gün pek heyecanlıydık, çünkü kendimizi ciddiyetle yılan aramaya vermiştik. Karnımıza dek çamura batmıştık, güneş ensemizi yakıp kavurmuştu; oynattığımız taşların arasından kurbağalar fırlamış, ayak bileklerim mosmor olmuştu. Çiğnemek istediği bir otu kusan Pale'nin dişlerinin arasından yeşil yeşil tükürükler akıyordu. Sonra suların ve bitkilerin sessizliğinin içinde, uzaktan uzağa ama anlaşılır bir çağrının rüzgâra binip bize ulaştığını fark ettik.

Acaba beni mi çağırıyorlar, diye kulak kabarttığımı çok iyi anımsıyorum.

Ne var ki haykırış yinelenmedi. Az sonra nehir kıyısından ayrıldık ve yamacı tırmandık, sözde erik ağaçlarının oraya çıkıyorduk ama ikimiz de –en azından ben– içten içe yılan peşinde olduğumuzu biliyorduk. Ardıçların arasından tırmanırken, ben yeniden aslanlardan söz etmeye başladım. Akşam vereceğim hesabı göz önünde bulundurarak uslu çocuk pozlarında ayakkabılarımı ayağıma geçirmiştim. Islık çalıyordum.

“Kes şunu. Yılan böyle çağrılmaz,” diye homurdandı ortağım ve duruverdi.

Ucu çatal biçiminde iki dal edinmiştik ve aklımız sıra yılanı bununla yere saplayacak ve öldürecektik. Suyun kenarında pek çok çocuk olmuş olabilir, ama o yamacı yalnızca ikimizin tırmandığını çok iyi hatırlıyorum. Pale –benim tam tersime– taşların ve dikenlerin üzerinde yalınayak yürüyor ve bunu umursamıyordu. Tam bunu ona söylemeye yeltenirken, ansızın bir böğürtlen çalısının önünde durdu ve eğilip başını sallayarak ıslık çalmaya başladı. Böğürtlenler kayalık bir yarın kenarında büyümüştü, oradan da gökyüzü görünüyordu.

“Yılanı yakalaysaydık daha iyiydi,” dedim sessizce.

Arkadaşım beni yanıtlamadı ve musluktan akan su gibi tıslamayı sürdürdü. Yılan bir türlü yerinden çıkmıyordu.

Rüzgârın esmesiyle bir haykırma, bir uğultu duyduk ve müthiş irkildik. Köydekiler yine bizi çağırıyordu: Ses her zamanki gibi yakınma dolu ve öfkeliydi: “Pale! Pale!”

Benim aklıma hemen bizim evdekiler geldi. Pale durmuş, başını öne uzatmış, tek bir bacağına üstünde dikiliyordu; her zamanki şeytan taklitlerinden birini yapıyordu sanki. Ama sessizlik çöker çökmez ses yeniden işitildi – oğlunu çağıran kadının sesi, rüzgârın uğultusuyla insan sesine hiç benzemez olmuştu: “Pale! Pale!” İşte bunun üzerine arkadaşım elindeki değneği fırlattı ve aceleyle şöyle dedi: “O piçler. Yılan onu ararken adımı öğrenirse, sonradan beni tanır.”

“Gel buraya,” dedim yavaşça.

Lanet olasıca yaşlı kadın bağırmaı sürdürüyordu. Kucağında süt bebeklerden biriyle pencereden sarkışı ve şarkı söylemişçesine haykırması gözümün önünde canlanıyordu. Pale beni bileğimden yakaladı ve “Kaç!” diye bağırdı. Düzlüğe kadar koştuk; eğlenmek için “Yılan,” diye bağıryorduk ama korkumuz –en azından benimki– çok daha karmaşık bir şeydi. Sanki, ne bileyim, taşların ve havanın gücünü incitmişim gibi geliyordu.

Akşam, bizi köprünün kirişlerine oturmuş olarak buldu. Pale susuyor ve suya tükürüyordu.

“Gidip balkonda oturalım bari,” dedim Pale’ye. Köyün tüm kadınlarının birbirlerine seslenmeye başladıkları saat gelmişti, ama henüz ortalığa olağanüstü bir sessizlik ve dinginlik egemendi; sadece bir-iki ağustosböceğinin sesi işitiliyordu.

“Beni henüz çağıran olmadı,” diye düşünüyordum; Pale’ye dönüp, “Neden seni çağırdıklarında gitmiyor-

sun?” diye sordum, “ Bu akşam dayağı yiyeceksin yine.”

Pale omuzlarını silkti ve yüzünü buruşturdu. “Kadınlar bir şeyden anlamaz ki.”

“Sahi, yılan bir adı duyunca, onun peşine düşer mi?”

Pale beni yanıtlamadı. Evden kaçma uğruna bir erkek gibi suskun olmuştu.

“İyi ama o zaman bütün bu tepelerin yılanları senin adını biliyordur.”

“Senin de,” dedi Pale içini çekerek.

“İyi ama ben çağrılınca hemen yanıt veriyorum.”

“Önemli olan bu değil,” dedi Pale. “Yılanın umurunda mı sanki senin uslu bir çocuk olup olmadığın? Yılan, aranan insanları sokmak ister..”

Tam o sırada az önceki sesleniş yeniden başladı. Yaşlı kadın pencereye çıkmıştı demek. Bir at arabasının tekerlekleri gıcırdadı ve kuyuya indirilen bir kovanın sesi geldi. O zaman ben eve doğru yürümeye başladım, Pale ise köprüünün üstünde kaldı.

AĞUSTOS SONU

Ilık ama güçlü rüzgârların estiği fırtınalı bir ağustos gecesi, kaldırımında yürüyerek oyalanıyor, tek tük konuşuyorduk. Bizi beklenmedik esintileriyle saran rüzgâr dudaklarımı ve yanaklarımı kokulu bir dalgayla yaladı, sonra yoldaki ağaçların kurumuş yaprakları arasında hışırdarak yoluna devam etti. Şimdi o bir kadın kokusu muydu yoksa yaz yapraklarının kokusu mu bilemiyorum, ama yüreğim öylesine hızla çarpmaya başladı ki, olduğum yerde duruverdim.

Clara şöyle bir dönerek bana bakınca, yürümeye koyuldum. Tam köşeye geldiğimizde, yeniden rüzgâra yakalandık; Clara, bir kez daha gözlerini yerden kaldırmadan bekler gibi yapıp yavaşladı. Kapının önüne geldiğimizde hâlâ gezmek isteyip istemediğimi sordu. Bir an kaldırımında durdum –asfaltta sürüklenen kuru yaprağın çıtırtısına kulak verdim– ve sonra Clara’ya yukarıya çıkmasını, az sonra peşinden geleceğimi söyledim.

On beş dakika sonra yukarıya çıktım ve pencere kenarına oturup rüzgârı koklayarak bir sigara tütürdüm. Clara odanın kapısında durdu ve biraz sakinleşip sakinleşmediğimi sordu. Onu beklediğimi söyledim ve bir an sonra karanlık odada, yanımda beliriverdi. Benim iskemleme dayanmış, konuşmadan ılık rüzgârın keyfini çıkarı-

yordu. O yaz handiyse mutluyduk, kavga ettiğimizi anımsamıyorum, uykuya dalmadan uzun uzun birbirimizle oluyorduk. Clara her şeyi anlardı ve o zamanlarda benden hoşlanırdı; ben de onu seviyordum ve bunu ona söylemeye gerek yoktu. Gene de şimdi anlıyorum ki felaketler o gece başlamıştı.

Clara o akşam benim huzursuzluğum nedeniyle kaygılanmış olsa, beni böylesine tatlılıkla beklemezdi. Bana neler olduğunu sorabilir, en azından bunu kendi tahmin etmeye çalışabilirdi. Aklımdan geçenleri sezmiş bile olsa, öyle anlayışlı bir şekilde susmamalıydı. Ben insanların kendilerinden böylesine emin olmalarından hoşlanmazdım ve o akşam ilk kez Clara'dan nefret ettim.

Gecenin içinden esip gelen o rüzgâr, beklenmedik bir şekilde, tenimin altına ve burun deliklerime eski bir sevinci, neredeyse çocukluğumuzdan bu yana bizimle özdeşleşmiş olan kendi bedenimiz gibi gizli ve çıplak anılardan birini taşıyiverdi. Doğduğum köyün, kızgın güneş altında yanıp kavrulan kumsalı, yazları yüzmeye gelenlerle dolardı. Her yaz bir yolculuk ya da taşınmaya benzeyen beklenmedik, değişik, hareketli, açık saçık olaylarla dolu üç-dört ay geçirirdik. Evler ve sokaklar gençler, aileler, bana kadın gibi bile gelmeyen ve adına denize girenler denen yarı çıplak kadınlarla dolup taşardı. Gençlerinse benimki gibi adları vardı. Onlarla arkadaşlık kurar, onları sandalla gezdirirdim, bazen de birlikte bağlara kaçamaklar yapardık. Bu tatilcilerin çocukları sabahtan akşama dek deniz kıyısında kalmak istiyorlardı; onları duvarların arkasında, tepelerde, dağlarda oynamaya ikna etmekte zorlanırdım. Dağ ve köy arasında pek çok villa ve bahçe vardı ve mevsim sonu fırtınalarında, rüzgârlar uzaklardaki bitkilerin kokularını bize taşır, boğucu sıcaklık taşların üzerinde kurumuş çiçeklerin rayihasıyla süslenirdi.

Şimdi, Clara geceleri esen bu rüzgârların bana o

günleri anımsattığını bilir. Bana hayrandır –ya da bir zamanlar hayrandı– çünkü bu anıların beni her seferinde yeniden şaşırtması onu güldürür ve sesini soluğunu keser. Eğer ona o günlerden söz eder ve onu da bu anılarıma katarsam bir boynuma sarılmadığı kalır. İşte bu nedenle o gece ondan nefret ettiğimin ayırdına varmış olduğumu bilmez.

Çocukluk anılarımda öyle bir şey var ki –bu Clara bile olsa– bir kadının tensel sevecenliğine katlanamıyorum. Artık anılarımda tek bir renge bürünmüş olan o yazlara ait bazı anlar, her ne kadar uyuklamaya dalmış gibi görünseler de tek bir duygu ya da bir sözcük onları yeniden canlandırıyor ve aradaki uzaklık yitip gidiyor, unutulmuş, neredeyse yok olmuş bir zaman diliminde yeniden bunca sevince boğulmanın inanılmazlığını yaşıyorum. Bir delikanlı –Bu ben miyim?– geceleri, kafelerden yayılan müziğin ve gerçeküstü gibi görünen ışıklarının arasında deniz kenarında duruyor ve rüzgârın kokusunu içine çekiyordu; ne var ki bu kez rüzgâr her zamanki gibi denizin değil, güneşin altında çılgınca açmış, egzotik ve iri çiçeklerin beklenmedik kokusunu taşıyordu. O delikanlı ben olmadan da var olabilirdi; zaten öyle de olmuştu ve sevincinin yıllar sonra şaşırtıcı bir biçimde bir başkasında, bir erkekte yeniden canlanacağını bilmiyordu. Bir erkek bir kadının hayalini kurar, *kadının* hayalini kurar; bir erkek bir kadının bedenini tanır; bir erkek, bir kadını, deniz kıyısındaki kafenin ışıkları altında güneşten esmerleşmiş bedenini onunkine yaklaştırarak dans ettiği kadını, okşamak, kucaklamak ve ezmek ister. Erkek ve delikanlı birbirlerini tanımazlar, ama birbirlerini ararlar, birlikte yaşarlar ama bunun farkında değildirler ve bir araya geldiklerinde yalnız kalma gereksinimi duyarlar.

Clara, zavallıcık, o gece beni her zamanki gibi sevdi. Belki de her zamankinden daha da çok sevdi, çünkü

onun da kendine göre fesatlıkları vardı. Arada sırada, aramızdaki sır duvarını yok etme oyunu oynar, her birimizin öteki için bir yabancı olduğunu varsayar ve tekdüzelikten birazcık olsun kurtulmaya çalışırız. Ne var ki ben artık onun bir kadın oluşunu bağışlayamıyor, rüzgârın geçmişte kalan tadını ten tadına dönüştürmesine katlanamıyordum.

İkinci Dünya Savaşı'nın acı koşulları içinde yetişen İtalyan edebiyatçılar kuşağından bir yazar olan Cesare Pavese, çürüyen değerlere, yok olan güzelliklere karşı, insanları çoğu kez kırlara, köylere çağırır. Oysa aradığı yalnızlıktır, günümüz insanının yalnızlığı. *Ağustosta Tatil*, her okunuşta anahar bir kitap olma değerini yeniden hatırlatan bir yapıttır. Bu kitaptaki öyküler, yazıldığı döneme ilişkin belgesel nitelik taşıırken, yazarın anlatımındaki şiirselliğin oluşumu konusunda da okura ışık tutar. Öykülerin geçtiği dönemin Torino'sunda büyüyen bir çocuğun yazlarını geçirdiği Piemonte kırları, tepeleri; Po Irmağı kıyıları başlı başına bir şenliktir. Kent, yazları bomboş kalır, oysa kırlar cıvılcıdır. Torino'lu yazar Cesare Pavese, hem kentini hem kentinin çevresindeki kırları, köyleri anlatırken, doğayı ve insanları tanımlamada gösterdiği titizlikle okuru dünyasına çekiyor.

#italyanedebiyatı #ikincidünyasavaşı #yalnızlık #köy #kent #şiirsellik

ISBN 978-975-07-5128-8

